

การผลิตทุเรียนคุณภาพยุคใหม่เพื่อลดต้นทุนการผลิตและแก้ปัญหาการผลิตอย่างยั่งยืน
The efficiency increasing on the quality of durian: Novel production of good quality
durian for cost decreasing and sustainable production concerning

นายรัชชัย นิมกิงรัตน์ นายพฤกษ์ คงสวัสดิ์ นายสมพงษ์ สุขเขตต์ นางนิตยา คงสวัสดิ์
นางปราณี เถาว์โท นายประจันต์ พวงพลอย นายคำมี ศรประสิทธิ์

Tawatchai Nimkingrat Phruet Kongsawad Mr.Sompong Sukket Nittaya Kongsawad
Pranee Thaoto Prachun Ponggroy Mr.Komee Sorprasid

ABSTRACT

The objectives of the increasing fruit quality in durian production project were enhancing the premium grade of durian which has specific identity by preserving the quality of durian in order to the Act on Protection Geographical Identification (GI) as well as increasing the product with the concerning of the environmental friendly. This study was conducted at Kantharalak, Khun Han, and Si Rattana districts of Sisaket province on 2011–2019. Whole chain of the appropriate technology for specific location of Department of Agriculture (DOA) was transferred to the farmer. This project was done in the system of integrating operation or Civil state (the combination of government, private sector and farmer) by cooperated with 12 sectors in Sisaket province, 2 sectors from the other provinces, The Sisaket Chamber of Commerce, the private company in Sisaket province, Agricultural Cooperatives Co., Ltd. and farmer's group. Main activity was rendering the understanding to the farmer in the principle of agriculture since field production to marketing management. The activities were covering the workshop on growth and development of durian, the follow up every week, the establishing the demonstration orchards, the awareness notification, study visit in field which produce for export, etc. Moreover, the activity was including the marketing section for example online market management and all activities are encouraging the reputation of durian of Sisaket. It was notified that Sesaket Horticultural Research Center (SHRC) got award from the Office of the Public Sector Development Commission (OPDC) 2 times in 2015 and 2018 in cases of 'the excellency service to manage premium grade of durian 1 million baht in 4 rai'. Additionally, in 2018 SHRC got the other award from Sisaket province in PMQA branch.

The result from step by step that SHRC precede all the processes, it was found that the income from durian more than 1,000 million baht was benefit to the farmer in Sisaket province in 2018. Nevertheless, the reputation on durian of Sisaket or 'Lava durian' is

attracting tourist from all of country and the foreigner to Sisaket leading to the increasing of economic and well-being for the farmer and people in Siseket province.

Key words: good quality durian, Volcanic durian Sisaket, model of integrated, technology of good quality production transferring

บทคัดย่อ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพสูง มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น มุ่งรักษาคุณภาพทุเรียนตามข้อกำหนดของสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถเพิ่มผลผลิตได้โดยที่ต้นทุนไม่เพิ่มขึ้น ดำเนินการที่อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2562 เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกรมวิชาการเกษตร สู่เกษตรกรโดยตรงอย่างต่อเนื่องครบห่วงโซ่มูลค่า กล่าวคือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ ดำเนินการแบบบูรณาการ (แบบประชารัฐ คือ รัฐ เอกชน และเกษตรกร) กับหน่วยงานราชการในจังหวัด (12 หน่วยงาน) และต่างจังหวัด (2 หน่วยงาน) หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีศรีสะเกษ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด สหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด และกลุ่มเกษตรกร โดยมีกิจกรรมหลักคือ การสร้างความเข้าใจในหลักวิชาการเกษตร ให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เน้นให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ โดยฝึกอบรมตามพัฒนาการของทุเรียน กิจกรรมการออกติดตามให้คำแนะนำ ปฐมนิเทศ ถึงแปลงเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทุกสัปดาห์ กิจกรรมการสร้างแปลงต้นแบบ 9 แปลง กระจายในพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยเกษตรกรเป็นวิทยากรบรรยายในสภาพปฏิบัติจริง กิจกรรมแจ้งเตือนเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายกับทุเรียน เช่น การระบาดของโรค-แมลง กิจกรรมการศึกษาดูงานจากเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพเพื่อสร้างแรงจูงใจและนำเทคนิคใหม่ๆกลับมาใช้ กิจกรรมสร้างสื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร วีดิทัศน์ โปสเตอร์ กิจกรรมจัดทำ QR-code ประจำสวนเพื่อตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตที่ปลายทางได้ กิจกรรมทำการตลาดทั้งตลาดท้องถิ่นและตลาดออนไลน์ รวมถึงการจัดระบบการซื้อขายทุเรียนออนไลน์ กิจกรรมสร้างพันธุ์ทุเรียนของจังหวัดศรีสะเกษ และกิจกรรมการป้องปรามทุเรียนด้อยคุณภาพ ทุกกิจกรรมมีส่วนช่วยผลักดันให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เป็นแบรนด์ที่มีชื่อเสียงกว้างไกล มีความมั่นคง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้มอบรางวัลให้กับศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ถึง 2 ครั้ง คือ ปี 2558 รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประเภทรางวัล บูรณาการการบริการที่เป็นเลิศ **ระดับดีเด่น** เรื่อง “การจัดการความรู้สู่ทุเรียนคุณภาพชั้นเลิศ 4 ไร่ล้าน” และปี 2561 รางวัลเลิศรัฐ สาขาบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่อง เรื่อง “การจัดการความรู้สู่ทุเรียนคุณภาพชั้นเลิศ 4 ไร่ล้าน” นอกจากนี้ในปี 2561 จังหวัดศรีสะเกษได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ด้านการนำองค์การและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ผลงานโครงการทุเรียนนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอ

ผลจากการดำเนินงานตามขั้นตอนเป็นระยะเวลาต่อเนื่องหลายปี ส่งผลต่อด้านเศรษฐกิจของจังหวัด คือ ปี 2561 เกษตรกรมีรายได้จากการขายทุเรียนมากกว่า 1,000 ล้านบาท ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดธุรกิจ

การค้า การท่องเที่ยวและโรงแรม มีเงินหมุนเวียนสะพัดอย่างมากจากการมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมสวนทุเรียน และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านเกษตร ในช่วงเวลาดังกล่าวจังหวัดศรีสะเกษได้จัดงานเทศกาลทุเรียนเป็นประจำทุกปี

คำหลัก : ทุเรียนคุณภาพ, ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ, ต้นแบบการทำงานบูรณาการทุเรียน, การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำนำ

จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ 8,839,976 ตารางกิโลเมตร ประชากร 1,455,242 คน (พ.ศ. 2561) มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวน พื้นที่ตั้งอยู่ขอบแอ่งที่ราบสูงโคราช ทิศใต้ติดแนวเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลายสาย คือ ห้วยสำราญ ห้วยขะยุง ห้วยทา ห้วยเหนือ และห้วยทับทัน พื้นที่ลาดเอียงไปทางทิศเหนือ มีอำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอขุนหาญตั้งอยู่บริเวณแนวเทือกเขาพนมดงรักซึ่งเป็นเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา เป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินชุดโคราชเนื้อดินสีแดง ความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำดี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200-1,600 มิลลิเมตรต่อปี รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทุเรียนได้ถูกนำเข้ามาปลูกที่จังหวัดศรีสะเกษ ครั้งแรกปี พ.ศ. 2528 โดยเกษตรกรที่ไปรับจ้างชาวสวนทุเรียนจังหวัดจันทบุรี เมื่อถูกเลิกจ้างจึงเดินทางกลับมาประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ที่บ้านเกิด ได้นำต้นพันธุ์ทุเรียนหมอนทองมาปลูกที่อำเภอขุนหาญ ซึ่งทุเรียนได้เจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดี จึงมีเกษตรกรรายอื่นสนใจปลูกทุเรียนตามมากขึ้น เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ในเรื่องการปลูก การดูแลรักษา การบริหารจัดการด้านคุณภาพ อาศัยสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแปลงข้างเคียงที่พอมีประสบการณ์และจากการ “เรียนรู้ด้วยตนเอง” โดยวิธี “ลองผิดลองถูก” ทำให้ผลผลิตทุเรียนไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่นิยมของท้องตลาด ส่งผลให้จำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำเมื่อมีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น ขาดการจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นเหตุให้เป็นแหล่งสะสมของโรคและแมลงจนเกิดการแพร่ระบาดอย่างหนัก ต้นทุเรียนจึงเสื่อมโทรมและทยอยตายในที่สุด เกษตรกรไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ บางรายละทิ้งสวน โดยนำยางพาราหรือพืชเศรษฐกิจอื่นปลูกแซมในสวนทุเรียน เมื่อพืชแซมโตเต็มที่จะตัดต้นทุเรียนทิ้ง ส่งผลปี 2554 พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ลดลงจาก 2,746 ไร่ เหลือเพียง 1,335 ไร่ ทำให้ **จังหวัดศรีสะเกษ** ได้ประกาศให้พื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอสรีรัตนะ และอำเภอขุนหาญ เป็นเขตประสบภัยพิบัติโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดในพืชผล เป็นภัยพิบัติ และร้องขอให้ **ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ** กรมวิชาการเกษตร เข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วนได้ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี ต่อมากรมวิชาการเกษตรได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อร่วมมือกับจังหวัดศรีสะเกษ และกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2554 จนประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหา แต่จากการดำเนินงานครั้งนั้น ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ กลับพบสาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าวเกิดจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเกือบทั้งหมดขาดความรู้ทางวิชาการในการปลูกทุเรียนซึ่งจะทำให้ปัญหาดังกล่าวจะกลับมาเกิดซ้ำใหม่ในอนาคต จึงเป็นที่มาของ **โครงการส่งเสริมและ**

พัฒนาด้านการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาการเพิ่มผลผลิตทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษอย่างยั่งยืน บรรจุในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ประจำปี 2557 เป็นต้นมา และระหว่างปี 2557-2559 กรมวิชาการเกษตร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ได้อนุมัติ โครงการการนำผลงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตรที่กลุ่มเป้าหมาย นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้สูงขึ้น และยังสามารถลดต้นทุนลงได้ ส่งผลให้ชื่อเสียง **ทุเรียนศรีสะเกษ** ติดตลาดในเรื่องของทุเรียนที่มีคุณภาพสูง จากการพัฒนาการผลิตทุเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่องทำให้ราคาทุเรียนในปี 2554-2556 มีราคาเพิ่มขึ้นเป็น 25, 30, 50, 70, 90, 110, 130 และ 150 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับและคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นทุกปีตามความต้องการของตลาดที่มากขึ้น การผลิตทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ยกระดับจากทุเรียนธรรมดาสู่การผลิตทุเรียนคุณภาพสูง (Premium Grade) ทำให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ (พันธุ์หมอนทอง) ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ส่งผลให้ตลาดมีความต้องการทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษสูงมาก เกษตรกรสามารถทำการตลาดทุเรียนออนไลน์ได้เอง (กลุ่มเกษตรกร/เกษตรกร) และเกิดการรวมกลุ่มผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งหมด 8 กลุ่ม เพื่อผลิตทุเรียนให้ได้มาตรฐาน เพิ่มอำนาจต่อรองด้านการตลาดร่วมกัน นอกจากนี้ ปี 2558 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ยังได้ร่วมมือกับสภาเกษตรกรจัดทำ QR-Code ติดสติ๊กเกอร์ผลทุเรียน เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้เป็นการประกันคุณภาพของผลผลิตอีกทางหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคได้ซึ่งจะเกิดความยั่งยืนในอาชีพการผลิตทุเรียนในอนาคตต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษดำเนินการแก้ไขปัญหาการผลิตทุเรียนด้วยคุณภาพแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 สำนักวิจัยพัฒนาอารักขาพืช สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ กรมส่งเสริมการเกษตร สภาเกษตรกร องค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปกครองจังหวัด สำนักงานจังหวัด หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ หอการค้าไทย และบริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2554 - ปัจจุบัน จนสามารถยกระดับการผลิตทุเรียนสู่การผลิตทุเรียนคุณภาพสูง (Premium Grade) ทำให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ (พันธุ์หมอนทอง) ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ทำให้ตลาดมีความต้องการทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ สูง โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ปลูกสำรวจปัญหาของเกษตรกรปัญหาการผลิต เพื่อหาแนวทางการแก้ไข
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตร ผ่านการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามพัฒนาการของพืชอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาการผลิตได้เอง
3. การสร้างแปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนในพื้นที่ (อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอนายูง และอำเภอศรีรัตนะ) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้การผลิตทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง และสร้างวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพในพื้นที่ปลูกทุเรียน
4. การวิเคราะห์แจ้งเตือนภัยการแพร่ระบาดของโรค-แมลง และการดูแลระบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ

5. การศึกษาคุณภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพในสวนที่ประสบผลสำเร็จเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติการผลิตทุเรียนแบบเดิมเป็นการผลิตทุเรียนยุคใหม่ ผลผลิตสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง การบริหารจัดการสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เกิดความยั่งยืนในอาชีพ
6. การสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูล เชื่อมโยงการตลาดและโลจิสติกส์ทุเรียนคุณภาพ (การทำตลาดออนไลน์)
7. การจัดทำเอกสารเผยแพร่และวีดิทัศน์
8. การยกระดับการผลิตทุเรียนศรีสะเกษสู่การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI) “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” และการควบคุมคุณภาพการผลิตทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ให้ได้มาตรฐานการผลิตทุเรียน (GI)
9. การสร้างทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ การสำรวจ/รวบรวมทุเรียนและคัดเลือกพันธุ์/การศัลยกรรมทุเรียน โดยการพิสูจน์ลักษณะพันธุกรรม (Molecular)
10. การป้องปรามทุเรียนด้อยคุณภาพจังหวัดศรีสะเกษ

ผลการทดลองและวิจารณ์

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เริ่มดำเนินการตามแผนการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2554 โดยเน้นการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ระบาดอย่างรุนแรง คือ โรครากและโคนเน่า เพลี้ยไฟ ไรแดง และหนอนเจาะลำต้นทุเรียนในแปลงทุเรียนทุกแปลงของจังหวัดศรีสะเกษ ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ ผลการดำเนินงานดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ปลูก/ปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข

1.1 ปัญหาที่พบในพื้นที่

ในปี 2554 จังหวัดศรีสะเกษ ได้ประกาศภัยพิบัติ เนื่องจากต้นทุเรียนถูกโรคและแมลงเข้าทำลายอย่างกว้างขวางโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดพื้นที่ปลูกทุเรียน ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ จนกลายเป็นสวนเสื่อมโทรม ทนอยยืนต้นตาย จังหวัดศรีสะเกษจึงมอบหมายให้ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงออกสำรวจความเสียหายและเข้าแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคและแมลงร่วมกับหน่วยงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษผลการสำรวจพบว่า

1.1.1 การระบาดของโรคและแมลงในสวนทุเรียนพบว่าสวนแต่ละสวนพบมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งทุกสวนถูกทำลายจากหนอนเจาะลำต้นและโรครากเน่าโคนเน่าที่เกิดจากเชื้อไฟทอปเธอรา (*Phytophthora palmivora* Butler) ใบ ดอก และผล ทุเรียนถูกทำลายจากแมลงปากดูด ได้แก่ เพลี้ยไฟ เพลี้ยไก่แจ้ และไรแดง อย่างหนัก ต้นทุเรียนมีสภาพเสื่อมโทรม ใบร่วง ดอกร่วง บางต้นยืนต้นตาย

1.1.2 เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการสวนที่ดีส่งผลให้ผลผลิตทุเรียนด้อยคุณภาพ เช่น

- ขาดเทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งทรงพุ่ม ตัดแต่ง ดอก และตัดแต่งผล
- ขาดเทคโนโลยีการบริหารจัดการดิน ปุ๋ยและน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้ต้นสมบูรณ์
- ขาดองค์ความรู้ในเรื่องโรค-แมลง ของทุเรียนและการป้องกันกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเกษตร

- ขาดความรู้ด้านการตลาด
- ขาดความรู้ความชำนาญในการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนคุณภาพ

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุเรียนทรุดโทรมบางกิ่งแห้งตายหรือแสดงอาการยืนต้นตาย ผลผลิตที่ได้ด้อยคุณภาพผลผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูง

1.1.3 เกษตรกรนิยมขายแบบเหมาสวนเกษตรกรในพื้นที่เรียกว่า “ตกเขียว” ให้กับพ่อค้าคนกลางที่มาจากจังหวัดจันทบุรีซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาเอง ซึ่งเกษตรกรจะถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และที่สำคัญการขายแบบเหมาสวนพ่อค้าจะตัดทุเรียนยกสวนโดยไม่คำนึงถึงความสุขแก่ของทุเรียน ทุเรียนคุณภาพส่งไปบรรจุเพื่อการส่งออก ส่วนทุเรียนอ่อนที่ไม่มีคุณภาพปะปนออกจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น โดยระบุเป็นทุเรียนศรีสะเกษ ทำให้ความน่าเชื่อถือของผู้บริโภคที่มีต่อทุเรียนศรีสะเกษลดน้อยลง

1.2 พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

จากที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพนำไปปฏิบัติตามแล้วเห็นผลสัมฤทธิ์ในทางที่ดี โดยจะเห็นได้จาก ปี พ.ศ. 2556 มีเกษตรกรปลูกทุเรียน 394 ราย พื้นที่ปลูกจำนวน 2,718 ไร่ และในปี พ.ศ. 2557 มีเกษตรกรปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 443 ราย และมีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็น 2,939 ไร่ และในปี 2558 ยังมีเกษตรกรจะปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่า 200 ไร่ และอัตราการเพิ่มพื้นที่ปลูกและจำนวนเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 10 เปอร์เซ็นต์

ปี 2559 อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 1,061 ไร่ 172 ราย อำเภอศรีรัตนะ จำนวน 285 ไร่ 32 ราย และอำเภอขุนหาญ จำนวน 2,980 ไร่ 385 ราย รวมพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 4,326 ไร่ 589 ราย

ปี 2560 อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 1,669 ไร่ 289 ราย อำเภอศรีรัตนะ จำนวน 308 ไร่ 54 ราย และอำเภอขุนหาญ จำนวน 3,150 ไร่ 419 ราย รวมพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 5,127 ไร่ 656 ราย

ปี 2561 อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 1,970 ไร่ 343 ราย อำเภอศรีรัตนะ จำนวน 573 ไร่ 107 ราย และอำเภอขุนหาญ จำนวน 3,401 ไร่ 450 ราย รวมพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 5,944 ไร่ 900 ราย (Table 1 and 2)

2. ถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตร ผ่านการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามพัฒนาการของพืชอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาการผลิตได้เอง

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษได้จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 ปี (2555-2562) จำนวน 11 หลักสูตร 1,735 ราย รายละเอียดดังนี้

ลำดับที่	หลักสูตร	จำนวน (คน)
1	การปฏิบัติดูแลเพื่อผลิตทุเรียนคุณภาพ	150
2	การบริหารจัดการสวนทุเรียนปลูกใหม่	270
3	การบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทุเรียนคุณภาพ	220
4	การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพทุเรียนก่อนการเก็บเกี่ยว	180

5	วิธีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสมให้ได้ผลทุเรียนคุณภาพ	120
6	การบริหารจัดการสวนทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดการสูญเสียและเพิ่มมูลค่า	120
7	การวางแผนสร้างสวนทุเรียนปลูกใหม่และการปฏิบัติดูแล	485
8	อบรมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าร่วมโครงการฯ	200
9	การบริหารจัดการสวนทุเรียนยุคใหม่เพื่อลดปัญหาการผลิตและการผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพ	110
10	การบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ทุเรียนคุณภาพ เพื่อการตลาดยุคใหม่	50
11	การศึกษาและฝึกปฏิบัติการการจัดการช่อดอกทุเรียน	30

จากผลการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตทุเรียนคุณภาพเน้นให้เกษตรกรปฏิบัติได้ถูกต้อง รวมถึงการตลาดตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) แก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนได้เข้าถึงเทคโนโลยีและมีทักษะเพิ่มมากขึ้น จนสามารถแก้ไขปัญหาการผลิตได้ด้วยตนเอง ถ่ายทอดสู่เกษตรกรแปลงข้างเคียงได้ตามหลักวิชาการเกษตร ส่งผลให้ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษมีคุณภาพมากขึ้นตามลำดับ ราคาจำหน่ายก็สูงขึ้นตามคุณภาพ โดยในปี 2555-2561 มีราคาเพิ่มขึ้นเป็น 30, 50, 70, 90, 110, 130 และ 150 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ส่งผลให้เกษตรกรหันมาสนใจปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการทำการตลาดออนไลน์ ส่งตรงถึงมือผู้บริโภคโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง มีแบรนด์ของตนเองมีการประกันคุณภาพสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ผ่านสมาร์ตโฟน(QR-Code) สามารถรักษาเสถียรภาพด้านราคาทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษได้ทำให้มีรายได้เข้าสู่จังหวัดไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี

3. การสร้างแปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนในพื้นที่ (อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้การผลิตทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง และสร้างวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพในพื้นที่ปลูกทุเรียนศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษได้ดำเนินการสร้างแปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนคุณภาพในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9 แปลงๆ ละ 5 ไร่ คือ

- แปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ (ต้นเล็ก) อายุไม่เกิน 5 ปี จำนวน 3 แปลง
- แปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ (ต้นให้ผลผลิตแล้ว) อายุ 6-15 ปี จำนวน 3 แปลง
- แปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ (แปลงเสื่อมโทรม) อายุ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 แปลง

การสร้างแปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนเพื่อเน้นการสร้างเกษตรกรเจ้าของสวนทุเรียน เพื่อเป็นวิทยากรช่วยส่งผ่านองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และพื้นที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอในการให้คำแนะนำความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนรายใหม่ ดังนั้นการสร้างเกษตรกรรุ่นพี่เพื่อถ่ายทอดสู่เกษตรกรรุ่นน้องจึงเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้ผลดี เพราะเกษตรกรมีความคุ้นเคยกับเกษตรกรใกล้เคียงเอง ทำให้สามารถถ่ายทอดและรับรู้ได้จริงจังและเกิดผลดีต่อภาครัฐ คือ ค่าใช้จ่ายในการออกไปให้คำแนะนำลดลงเกษตรกรได้ประสบการณ์จริง

ผลจากการสร้างแปลงต้นแบบการผลิตทุเรียนทั้ง 3 แบบ เกษตรกรแปลงต้นแบบสามารถเป็นวิทยากรและถ่ายทอดองค์ความรู้ของกรมวิชาการเกษตรให้กับเกษตรกรแปลงข้างเคียงในการผลิตทุเรียนคุณภาพได้อย่างได้ผลดีจำนวนไม่น้อยกว่า 10 แปลงต่อ 1 แปลงต้นแบบ และมีเกษตรกรเข้าศึกษาดูงาน 324 ราย ที่เข้าไปศึกษาดูงาน

4. การวิเคราะห์แจ้งเตือนภัยการแพร่ระบาดของโรค-แมลง และการดูแลระบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ การดูแลและการจัดการสวนทุเรียนในรอบ 1 ปี การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการจัดการ เพื่อเพิ่มผลผลิตทุเรียนคุณภาพจะต้องมีการควบคุมดูแลตลอดทั้งปีตามระยะพัฒนาการของพืช เพื่อแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์และเหมาะสม โดยศูนย์ฯ การออกติดตามและให้คำแนะนำเกษตรกรถึงสวน ทุกสวน

ในช่วงเริ่มต้นใช้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านหรือตำบลแบบบุคคลสู่บุคคล และผ่านสื่อวิทยุ ซึ่งในตอนเช้าทุกวัน จังหวัดศรีสะเกษมีข่าวเช้าสำหรับประชาสัมพันธ์ถึงชุมชน/หมู่บ้าน เวลา 06.00-07.00 น. ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดกรณีที่มีการระบาดในวงกว้าง และต่อมาได้ใช้สื่อไอที เริ่มต้นด้วยการส่งข้อความสั้น (SMS) ทางโทรศัพท์มือถือ เป็นข้อความแจ้งเตือนภัยก่อนเกิดการระบาดส่วนกรณีที่มีการเข้าทำลายของศัตรูพืชเฉพาะแหล่ง ศูนย์ฯ จะเรียกประชุมกลุ่มเกษตรกรเฉพาะพื้นที่เสี่ยง นอกจากนี้ศูนย์ฯ ยังได้ผลิตสื่อที่เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้เกษตรกรได้เรียนรู้ในแปลงได้ทันและถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ โปสเตอร์ต่างๆ เอกสารประกอบการฝึกอบรม หนังสือคู่มือ (ฉบับการ์ตูน) คู่มือประจำสวน และแผ่นพับ เป็นต้น

5. การศึกษาดูงานการผลิตทุเรียนคุณภาพสวนที่ประสบผลสำเร็จเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติการผลิตทุเรียนแบบเดิมเป็นการผลิตทุเรียนยุคใหม่ที่ให้ผลผลิตสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดต่ำลง การบริหารจัดการสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เกิดความยั่งยืนในอาชีพ

ศูนย์ฯ ได้จัดการศึกษาดูงานให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเพื่อศึกษาเรียนรู้ แนวคิด การผลิตทุเรียนคุณภาพจากสวนที่ประสบความสำเร็จจากพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ด้วยตัวเอง จะทำให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติจากการผลิตแบบเดิมได้ดีกว่าการรับฟังอย่างเดียว แล้วนำมาปรับใช้ในสวนของตนเอง รวมถึงการศึกษาวีธีทำการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด สร้างความมั่นคงและยั่งยืนทางเศรษฐกิจ จำนวน 7 หลักสูตร 210 คน รายละเอียดดังนี้

ปี พ.ศ.	หลักสูตรการศึกษาดูงาน	สถานที่	จำนวน (คน)
2559	ระบบการจัดการสวนทุเรียนคุณภาพและการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งผลิตทุเรียน	จ.จันทบุรี	30
2560	ศึกษาระบบการจัดการสวนทุเรียนคุณภาพและระบบการผลิตทุเรียนคุณภาพ	จ.ประจวบคีรีขันธ์และจ.ชุมพร	30
2560	การทำตลาด (IT)	อบต.แม่พูล จ.อุตรดิตถ์	30
2560	การรวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง	จ.ระยอง	30
2561	ระบบการจัดการสวนทุเรียนคุณภาพ	จ.จันทบุรี และจ.ตราด	30
2561	ระบบรวมกลุ่มและการจัดการสวนทุเรียนคุณภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต	จ.จันทบุรี และ จ.ตราด	30

ผลจากการศึกษาดูงาน ทำให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติแนวคิด และ ประสพการณ์จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถนำมาปรับใช้ในสวนตัวเองได้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม และกลุ่มเกษตรกรได้ความรู้-เรียนรู้การปฏิบัติจริงในเรื่องการเชื่อมโยงการตลาด โดยใช้อุปกรณ์ Information Technology (IT) และ สื่อต่างๆ จากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการทำการตลาดออนไลน์ สามารถปรับทัศนคติในเรื่องการทำการตลาดแบบผ่านพ่อค้าคนกลาง มาเป็นการตลาดแบบส่งถึงมือ ผู้บริโภคโดยตรง (Direct To Home) และเกิดกระบวนการรวมกลุ่มเพื่อผลิตทุเรียนคุณภาพให้ได้ตรงตาม มาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อตัวเกษตรกรเอง

6. การสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูล เชื่อมโยงการตลาดและโลจิสติกส์ทุเรียนคุณภาพ (การทำการตลาดออนไลน์)

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตรตาม พัฒนาการของพีชอย่างต่อเนื่องจนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่สามารถผลิตทุเรียน คุณภาพ ได้ตรงตามมาตรฐานแต่ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ซึ่งการรวมกลุ่มเพื่อกิจกรรมการตลาดที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเชื่อมโยงข้อมูลปริมาณ สินค้าและแหล่งผลิตทุเรียนคุณภาพศรีสะเกษ ที่ผ่านระบบการตรวจสอบแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ตามมาตรฐานสากลของผลผลิตทุเรียนคุณภาพ (Durian QR Code) โดยใช้มาตรฐานคุณภาพการผลิต ทุเรียน GAP ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อสร้าง Smart Farmer ทุเรียน ของกรมวิชาการเกษตร และพัฒนา บรรจุภัณฑ์โดยใช้ความรู้จากกรมวิชาการเกษตร เพื่อรักษาคุณภาพทุเรียนศรีสะเกษ โดยการบูรณาการ ร่วมมือกันกับจังหวัดศรีสะเกษ สภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ กระทรวงพาณิชย์ สหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ สหกรณ์การเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ เกษตรจังหวัดศรีสะเกษ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.ศรีสะเกษ จำกัด หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ และบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด

6.1 การสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูล และเชื่อมโยงเครือข่ายรวมถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับระบบ โลจิสติกส์ /กระบวนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อการตลาด

ในปี 2559 ศูนย์ฯ จัดทำเว็บไซต์ www.Duriansisaket.com เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และ เชื่อมโยงการตลาด โดยเพิ่มกระบวนการเชื่อมต่อระบบการผลิตจากกลุ่มเกษตรกร (ต้นน้ำ) สู่มือผู้บริโภค โดยตรง (ปลายน้ำ) ผ่านกระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ได้แก่

- การตรวจสอบทุเรียนคุณภาพก่อนการจัดส่ง
- กระบวนการ GMP บรรจุหีบห่อทุเรียนคุณภาพ
- การตรวจสอบย้อนกลับ QR code รายแปลง

ในการดำเนินงานศูนย์ฯได้ทำงานแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุเรียน ศรีสะเกษให้เป็นที่รู้จักและเชื่อมโยงการตลาด โดยทำการตลาดออนไลน์ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

- ตรวจสอบประเมินสวนทุเรียนที่ปฏิบัติดูแลตามคำแนะนำการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรม วิชาการเกษตรเพื่อคัดเลือกเข้าร่วมการทำการตลาดออนไลน์

- ตรวจสอบคุณภาพผลผลิตก่อนการบรรจุภัณฑ์
- จัดทำเอกสารในการกำกับคุณภาพทุเรียนในการจัดส่ง เช่น เอกสารอธิบายการสุกของผลทุเรียน

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ

- จัดทำ QR code รายแปลง (ติดขั้วผลทุกผล) เพื่อตรวจสอบย้อนกลับถึงสวนเกษตรกรได้

โดยผ่าน Smart phone

สหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ มีหน้าที่

- รับคำสั่งซื้อทุเรียนศรีสะเกษ ผ่านทางเว็บไซต์ www.Duriansisaket.com

สหกรณ์การเกษตรอำเภอกันทรลักษ์

- โรงบรรจุทุเรียนคุณภาพ (จุดรวบรวมสินค้า)
- รับคำสั่งซื้อ
- รับเงินและจัดทำบัญชี

บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด

- จัดส่งทุเรียน ถึงมือผู้บริโภคโดยตรง

จากผลการดำเนินงานทำให้ผู้บริโภครู้จักทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ มากขึ้น ยอมรับในรสชาติ และเพิ่มช่องทางการตลาดมากยิ่งขึ้น อำนวยความสะดวกสำหรับผู้บริโภคที่ไม่สามารถเดินทางมาซื้อที่สวนเองได้และสร้างเสถียรภาพด้านราคาทุเรียนให้สูงขึ้น

ในปี 2560 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการเชื่อมโยงการตลาดให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยทำงานแบบประชารัฐ คือ หน่วยงานราชการ เอกชน สภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ และกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีศรีสะเกษ (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด และกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ ผู้พัฒนาการผลิตทุเรียน บ้านซำซี้เหล็ก ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินงานโครงการจัดส่งทุเรียนคุณภาพถึงมือผู้บริโภค (From farm to table) การดำเนินดังนี้

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

- คัดเลือกแปลงทุเรียนที่ร่วมโครงการฯ โดยคัดจากแปลงที่ปฏิบัติดูแลสวนตามหลักวิชาการเกษตร
- โรงคัดบรรจุทุเรียนคุณภาพ

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ

- จัดทำ QR code

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษร่วมกับศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

- คัดเลือกผลผลิตทุเรียนที่ได้คุณภาพ เข้าโรงคัดบรรจุที่ศูนย์ฯ
- คัดเลือก/บรรจุทุเรียนลงกล่องตามคำสั่งซื้อ เพื่อรอการจัดส่งถึงมือผู้บริโภค

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีศรีสะเกษ (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

- ประชาสัมพันธ์ทุเรียนคุณภาพผ่านทาง เว็บไซต์ www.Duriansisaket.com, Face book และ Line
- รับคำสั่งซื้อ/รับโอนเงินจากผู้บริโภค
- จ่ายเงินคืนเกษตรกร/กรณีเคลมสินค้า

กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายวิสาหกิจผู้พัฒนาการผลิตทุเรียน

- จัดหาทุเรียนตามคำสั่งซื้อส่งที่โรงคัดบรรจุทุเรียนคุณภาพศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

จากผลการดำเนินงานโครงการจัดส่งทุเรียนคุณภาพถึงมือผู้บริโภค (From farm to table) แบบการทำงานบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งเป็นการดำเนินเป็นปีที่สอง ทำให้ทุเรียนศรีสะเกษเป็นที่รู้จักและได้รับความพึงพอใจจากผู้บริโภค เกษตรกรสามารถขายผลผลิตทุเรียนได้ราคาสูงมากขึ้นเป็น 130-150 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ประมาณ 30-50 บาทต่อกิโลกรัม และเกษตรกรมีช่องทางการตลาดขายผลผลิตที่แน่นอนสามารถเพิ่มอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าส่ง (ล้ง) ที่เคยมารับซื้อกับเกษตรกรโดยตรง เกษตรกรได้มาเรียนรู้ทำการตลาดจริงด้วยตนเอง

6.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้สามารถใช้เครื่องมือเพื่อการทำตลาดได้เองในอนาคต

การพัฒนาเกษตรกรเป็นกลุ่มเฉพาะ เพื่อการใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่ต้องการใช้เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้าน Information Technology (IT) ให้คนในกลุ่มสามารถใช้ได้ ใช้เป็น ใช้คล่อง ถูกต้อง และแม่นยำ สมาชิกในกลุ่มได้ประโยชน์ สำหรับดำเนินธุรกิจการค้าได้ด้วยกลุ่มเอง โดยจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ฝึกอบรมด้านเทคนิควิธีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผล รู้ช่องทางการเข้าถึง และช่องทางการเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ ให้แก่ผู้นำเกษตรกร เกษตรกรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาด” จำนวน 20 ราย

จากการจัดฝึกอบรม เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้สื่อสารสนเทศเพื่อการตลาดมากขึ้นและปรับเปลี่ยนแนวคิดในเรื่องการขายผลผลิตจากแบบขายเหมาสวนมาเป็นการดำเนินธุรกิจการตลาดเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของตลาด

7. จัดทำเอกสารเผยแพร่และวิดิทัศน์

ศูนย์ฯ ได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตรการผ่านการจัดทำเอกสารวิชาการ/คู่มือเกษตรกร/โปสเตอร์/แผ่นพับ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานในสวนทุเรียนและควบคุมกำกับการผลิตทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษคุณภาพตามมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) รวมถึงใช้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ไปกับสื่อต่างๆ ดังนี้

- เอกสารวิชาการตัดแต่งกิ่งทุเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมภาพประกอบ จำนวน 200 เล่ม
- คู่มือบันทึกการปฏิบัติงานประจำสวน จำนวน 200 เล่ม
- เอกสารวิชาการ การบริหารจัดการโรคที่สำคัญของทุเรียน จำนวน 500 เล่ม
- เอกสารวิชาการ การบริหารจัดการแมลงที่สำคัญของทุเรียน จำนวน 500 เล่ม
- คู่มือการจัดการสวนทุเรียนศรีสะเกษ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จำนวน 1,000 เล่ม
- เอกสารวิชาการ การจัดการโรคทุเรียน (การ์ตูนกราฟิก) จำนวน 500 เล่ม
- เอกสารวิชาการ การจัดการแมลงศัตรูทุเรียน (การ์ตูนกราฟิก) จำนวน 500 เล่ม
- เอกสารวิชาการ การจัดการดอกและผลทุเรียน (การ์ตูนกราฟิก) จำนวน 500 เล่ม
- ตารางแผนการปฏิบัติงานประจำสวนเกษตรกร ประจำปี 2557 และปี 2560 จำนวน 400 แผ่น

- แผ่นพับประชาสัมพันธ์ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จำนวน 1,000 แผ่น
- แผ่นพับการรวมกลุ่มและเครือข่าย จำนวน 1,000 แผ่น
- แผ่นพับการป้องปรามทุเรียนด้อยคุณภาพ จำนวน 1,000 แผ่น

จากการจัดทำเอกสารวิชาการ/คู่มือเกษตรกร สำหรับแจกให้เกษตรกรใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติดูแลสวนทุเรียน ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเกษตร เพื่อผลิตทุเรียนคุณภาพและสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพและเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของจังหวัดศรีสะเกษในอนาคต

ในการนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทุเรียนภูเขาไฟให้เป็นที่รู้จัก ศูนย์ฯ ได้จัดทำวีดิทัศน์จำนวน 5 เรื่อง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ www.Duriansisaket.com และ Facebook (ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ) ดังนี้

1. การบริหารจัดการสวนทุเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมได้ผลผลิตคุณภาพสูง
2. ประชาสัมพันธ์ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ
3. ประชาสัมพันธ์การป้องปรามทุเรียนด้อยคุณภาพ
4. การเลือกซื้อทุเรียนที่มีคุณภาพ
5. สารความรู้เกี่ยวกับทุเรียนภูเขาไฟ
8. การยกระดับการผลิตทุเรียนศรีสะเกษสู่การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI) “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” และการควบคุมคุณภาพการผลิตทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ให้ได้มาตรฐานการผลิตทุเรียน (GI)

ผลจากการที่ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตรอย่างต่อเนื่องจนทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการสวนทุเรียนคุณภาพได้ด้วยตนเองในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และศูนย์ฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณภาพผลผลิตของทุเรียนศรีสะเกษ ที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเอง กล่าวคือ รสชาติที่หวานมัน เนื้อสัมผัสแห้งเนียนเหนียวหนึบ สีส้มของเนื้อสวย มีกลิ่นหอมอ่อนๆ แสดงถึงคุณภาพของผลผลิตที่สูง ส่งผลให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก เพื่อเป็นการยกระดับการผลิตทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ (Geographical Indications; GI) กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้ประกาศขึ้นทะเบียน “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” (ที่ปลูกในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอศรีรัตนะ) เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2561 (ทะเบียนเลขที่ สข 61100112)

เพื่อให้สินค้าทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและรักษาภาพพจน์ชื่อเสียงคุณภาพของสินค้า และป้องกันการนำสินค้าด้อยคุณภาพไปทำลายชื่อเสียงของ “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” ไม่ว่าจะนำไปแอบอ้างโดยทุจริตโดยเจตนาหรือไม่ จังหวัดศรีสะเกษ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ “ทุเรียนภูเขาไฟ” โดยผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ เป็นประธานคณะทำงานพิจารณาคำขอ ตรวจสอบกำกับควบคุม

คุณภาพ และแหล่งที่มาของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “ทุเรียนภูเขาไฟ” ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานดังกล่าวฯ ศูนย์ฯ ได้จัดทำสมุดคู่มือประจำสวน ให้กับผู้ประสงค์ขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ” เพื่อบันทึกรายละเอียดการปฏิบัติงานในสวนทุเรียนเพื่อประกอบการตรวจประเมิน อนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และตัวแทนเกษตรกร คณะดังกล่าวได้ร่วมกันออกตรวจประเมินแปลงทุเรียนที่ยื่นคำขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI เพื่อให้จังหวัดศรีสะเกษและกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อประกาศเป็นสวนทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษที่สามารถใช้ตราสัญลักษณ์ GI ประเทศไทยได้ จะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อเกษตรกรและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้ราคาทุเรียนไม่ตกต่ำ

9. การสร้างทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ การสำรวจ/รวบรวมทุเรียนและคัดเลือกพันธุ์/การศึกษาวิจัย ทุเรียนโดยการพิสูจน์ลักษณะพันธุกรรม (Molecular)

ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ ตามที่ได้กล่าวมาโดยสรุปว่า **อัตลักษณ์ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ** ในปัจจุบันเป็นเพียงทุเรียนพันธุ์หอมทองคุณภาพสูงที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น แตกต่างจากแหล่งปลูกทุเรียนชื่อดังอื่น ๆ เช่น จังหวัดนนทบุรีมีทุเรียนพันธุ์ก้านยาว จังหวัดอุดรธานีมีพันธุ์หลงลับแล และหลินลับแลแม้กระทั่ง **ทุเรียนกัมปอด** ของประเทศกัมพูชาที่พัฒนาจากทุเรียนพันธุ์ชะนีของไทย เป็นต้น ดังนั้นหากในอนาคตจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือในประเทศไทย หันมาปลูกทุเรียนพันธุ์หอมทองกันเพิ่มขึ้นเอกลักษณ์ที่จะใช้แสดงลักษณะเฉพาะของทุเรียนศรีสะเกษ จะค่อยลดความสำคัญลง เพราะการผลิตสินค้าคุณภาพที่ดีใกล้เคียงกันสามารถทำได้ จังหวัดศรีสะเกษ จำเป็นต้องพัฒนาสินค้าใหม่ เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับผลไม้จากแหล่งอื่นหรือประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ เพื่อให้ทุเรียนศรีสะเกษ ควรมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่เหมือนใครในอนาคตเมื่อปริมาณผลผลิตเข้าสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันทางการตลาดจะยิ่งสูงมากขึ้นด้วย ผลผลิตที่มีคุณภาพดีเท่านั้น หรือสินค้ามีความแปลกใหม่ ทันสมัยเข้ามาทดแทน จะสามารถเพิ่มมูลค่าและผูกมัดใจลูกค้าได้อย่างยั่งยืน สินค้านั้นเป็นจุดแข็งที่ทั่วโลกใช้ในการแย่งชิงลูกค้าภายใต้สภาวะการแข่งขันที่สูง จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนในการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากแหล่งปลูกอื่นๆ โดยการสร้าง **พันธุ์ทุเรียนใหม่** เป็นเอกลักษณ์ที่มีลักษณะเด่นชัด สร้างความแปลกแตกต่างจากแหล่งผลิตอื่นอย่างชัดเจน ซึ่งตรงกับเป้าหมายของกบกรมวิชาการเกษตรที่ได้ปรับปรุงพันธุ์ทุเรียนได้พันธุ์ทุเรียนใหม่ 10 พันธุ์ เป็นพันธุ์ทุเรียนที่เป็นที่ผ่านการวิจัยมาระยะหนึ่งแล้ว มีลักษณะเด่น คือ **มีกลิ่นอ่อน** เหมาะสมในการส่งออกไปประเทศตะวันตก เกาหลี และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงมาก หากจังหวัดศรีสะเกษสามารถสร้าง/ค้นหาพันธุ์ในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษ จนได้เป็น **พันธุ์ทุเรียนใหม่** เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากช่องทางทางการตลาด และเพิ่มความโดดเด่นของสินค้าในตลาด จะส่งผลดีต่อเกษตรกรอย่างยั่งยืน ตลอดจนการเพิ่มการบริหารจัดการใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนแต่ยังคงคุณภาพและคุณลักษณะดีเด่นของพันธุ์ทุเรียนไว้

ปี 2560 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ จึงได้ออกสำรวจรวบรวมพันธุ์ทุเรียนที่ปลูกด้วยเมล็ดในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอศรีรัตนะ เพื่อศึกษา

ทุเรียนพันธุ์ใหม่ของจังหวัดศรีสะเกษ ได้จำนวน 17 สายต้น อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 6 ต้น และอำเภอขุนหาญ จำนวน 11 ต้น ทุเรียนต้นที่สำรวจรวบรวมได้ทั้ง 17 สายต้น ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ดำเนินการปฏิบัติดูแลต้นทุเรียนตามระยะพัฒนาการของทุเรียนตามคำแนะนำการผลิตทุเรียนคุณภาพของกรมวิชาการเกษตร และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อให้ต้นทุเรียนสมบูรณ์และได้คุณภาพ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโต การออกดอกติดผล และคุณภาพผลผลิต เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการคัดเลือกทุเรียนพันธุ์ใหม่ และศึกษาวิจัยด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เพื่อพิสูจน์ลักษณะพันธุกรรม ด้วยการทำลายพิมพ์ DNA ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ซึ่งคาดว่าจะได้ทุเรียนพันธุ์ใหม่ของจังหวัดศรีสะเกษ ประมาณปี 2563

10. การป้องปรามทุเรียนด้วยคุณภาพจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษ ได้ออกมาตรการในการป้องปรามทุเรียนด้วยคุณภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยออกประกาศจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องมาตรการดำเนินคดีแก่ผู้จำหน่ายทุเรียนด้วยคุณภาพ
2. เรื่องขอความร่วมมือเกษตรกร ผู้ประกอบการและผู้จำหน่ายทุเรียน ไม่ซื้อ-ขาย ทุเรียนด้วยคุณภาพ
3. เรื่องการกำหนดเปอร์เซ็นต์แป้งในเนื้อทุเรียน

เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของทุเรียนศรีสะเกษ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคจังหวัดศรีสะเกษ ได้ออกคำสั่ง เรื่อง จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการป้องปรามทุเรียนด้วยคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานราชการในจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ปกครองจังหวัด สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดศรีสะเกษ สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาชุมชน สหกรณ์การเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานมาตรฐานสินค้าจังหวัดศรีสะเกษ และศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีหน้าที่ดังนี้

- ออกปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และ/หรือในเขตพื้นที่อำเภอที่ประจำการ
- สร้างความเข้าใจและเพิ่มทักษะแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมถึงพ่อค้าคนกลางในการดูทุเรียนแก่ วิธีการตรวจทุเรียนอ่อน
- ตรวจสอบความแก่ของทุเรียนก่อนการเก็บเกี่ยว
- ตรวจพิสูจน์ทุเรียนแก่-อ่อน เพื่อป้องปรามการกระทำผิด นำทุเรียนอ่อนมาจำหน่าย
- หากพบว่ามีจำหน่ายทุเรียนไม่ได้คุณภาพให้รายงานหัวหน้าคณะทำงาน เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาต่อไป

จากคำสั่งคณะทำงานจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการป้องปรามทุเรียนด้วยคุณภาพ ประกอบด้วยหลายหน่วยงาน จำเป็นต้องเพิ่มความรู้และทักษะ สร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ผู้บริโภคได้ทุเรียนคุณภาพดี และดำรงชื่อเสียงทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การตรวจวิเคราะห์ทุเรียน อ่อน-แก่ สำหรับเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการป้องปรามทุเรียนอ่อน” จำนวน 1 รุ่น เพื่อให้การออกปฏิบัติงานติดตามสถานการณ์ และเฝ้าระวังการเก็บเกี่ยว

การจำหน่ายทุเรียน และราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ในฤดูกาลผลิตจากพื้นที่ทุกวันอย่างต่อเนื่อง การติดตามปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทันที่ที่เกิดแนวทางการทำงานเชิงรุก โดยการสร้างความเข้าใจและทักษะความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผลผลิตทุเรียน

สรุปผลการดำเนินงาน

- การผลิตทุเรียนยุคใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นไปที่การผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามตลาดต้องการ หากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่จึงจะสามารถเพิ่มผลผลิตโดยไม่กระทบต่อต้นทุนการผลิต
- กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องช่วงเวลาหนึ่งเพื่อให้เกษตรกรรับเทคโนโลยีได้ครบถ้วน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจนพึ่งพาตัวเองได้ แนวทางการถ่ายทอดเทคโนโลยีต้องมีภาคทฤษฎีและการการปฏิบัติควบคู่กันไป ตามพัฒนาการของพืช หลักสูตรการฝึกอบรมจึงต้องมีหลายหลักสูตรและต่อเนื่องกันตามช่วงเวลาพัฒนาการของพืช
- การสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรเกิดความมุ่งมั่น เชื่อมั่นว่าหากปฏิบัติได้ตามทฤษฎีแล้วจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดี ทั้งด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เช่น การสร้างแปลงต้นแบบ การศึกษาดูงานแปลงเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ การสร้างแบรนด์สินค้า และสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริโภคได้รับทราบ รวมไปถึงการประกันคุณภาพสินค้าหรือการตรวจสอบย้อนกลับผ่านระบบ QR-code
- การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต-จำหน่าย เพื่อสร้างพลังในห่วงโซ่มูลค่า ให้สามารถต่อรองราคาได้ ตั้งราคาเองหรือแม้กระทั่งบริหารจัดการด้านการตลาดได้เอง

การนำไปใช้ประโยชน์

- ผลการดำเนินงานแบบบูรณาการจากภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ผลักกำลังกันทำงานมีเป้าหมายเดียวกัน คือสินค้ามีคุณภาพระดับพรีเมียม จึงเกิดเป็นรูปแบบการดำเนินการทุเรียนพรีเมียมแบบบูรณาการ (ทุเรียนโมเดล) ส่งผลให้ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ได้รับความนิยมนอย่างมากจากผู้บริโภค ราคาซื้อขายจึงขยับราคาขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ได้รับการกำกับดูแลการผลิตจากภาครัฐ อย่างเข้มข้น จึงทำให้ราคาสูงไม่ต่ำกว่า 150 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้สูงมากขึ้น เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดศรีสะเกษดีขึ้นตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งผลิตทุเรียนคือ อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอสรีรัตนะ
- ภาครัฐควรดำเนินการตามทุเรียนโมเดลอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำกับดูแลเกษตรกรให้มีความซื่อสัตย์ รักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน เพื่อชื่อเสียงและความยั่งยืนต่อไปในอนาคต โดยภาคส่วนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการภายใต้การจัดสรรงบประมาณจากจังหวัดศรีสะเกษ (Area Approach) และที่ขาดไม่ได้คือกลุ่มเกษตรกรต้องรวมตัวกันให้เหนียวแน่นมากขึ้น จัดส่วนกำไรมาดำเนินการพัฒนากลุ่มหรือ

กิจกรรมที่เกิดประโยชน์ให้สมาชิก เช่น เงินสำหรับอบรมสมาชิกผู้ปลูกทุเรียนรายใหม่ หรือค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองแปลง GI เป็นต้น

คำขอบคุณ

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้รับงบประมาณ สนับสนุนให้ดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียน กิจกรรมการผลิตทุเรียนยุคใหม่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และแก้ไขปัญหาการผลิตอย่างยั่งยืนจากจังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหลายท่าน ได้แก่ นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต นายประทีป กิระติเลขา นายธวัช สุระบาล และนายวีระศักดิ์ วิจิตรแสงศรี และจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ นายดำรง จิระสุทัศน์ นายสมชาย ชาญณรงค์กุล และนายสุวิทย์ ชัยเกียรติยศ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือในการบูรณาการการทำงานจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักพัฒนาการอารักขาพืช ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูสิงห์ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอขุนหาญ สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานเกษตรอำเภอสรีรัตนะ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ (ธกส.) องค์การบริหารส่วนตำบลพราน องค์การบริหารส่วนตำบลบักดอง องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม องค์การบริหารส่วนตำบลละลาย หอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีศรีสะเกษ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด สหกรณ์การเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่พูล จ.อุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เกษตรกร ผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด สำหรับบุคคลที่มีส่วนอย่างยิ่งในการผลักดันโครงการนี้ ให้ประสบผลสำเร็จได้ คือ รศ.ดร.รวี เศรษฐภักดี และ รศ.ดร.อดุลย์ อภินันท์ รวมถึงเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ทุกท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง หากไม่ได้รับการสนับสนุนและไม่ได้รับความร่วมมือจากท่านที่กล่าวรายนามมาข้างต้น โครงการนี้จะดำเนินการได้ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ที่ปรากฏในปัจจุบันนี้

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ และสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ. 2554. คู่มือการ ปฏิบัติ
ดูแลทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษ. 8 หน้า
กรมวิชาการเกษตร. 2547. เอกสารวิชาการทุเรียน ISBN 974-436-354-1. 125 หน้า.
ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ. 2561. คู่มือการ
จัดการสวนทุเรียนศรีสะเกษ : ทุเรียนภูเขาไฟ : สิ่งปั้งชี้ทางภูมิศาสตร์. 40 หน้า
ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ. 2557. รายงานความก้าวหน้า โครงการส่งเสริมและพัฒนาด้านการผลิตสินค้า
เกษตร. 20หน้า

Table 1 Number of durian's farmer in 3 districts of Sisaket province in 2013-2018

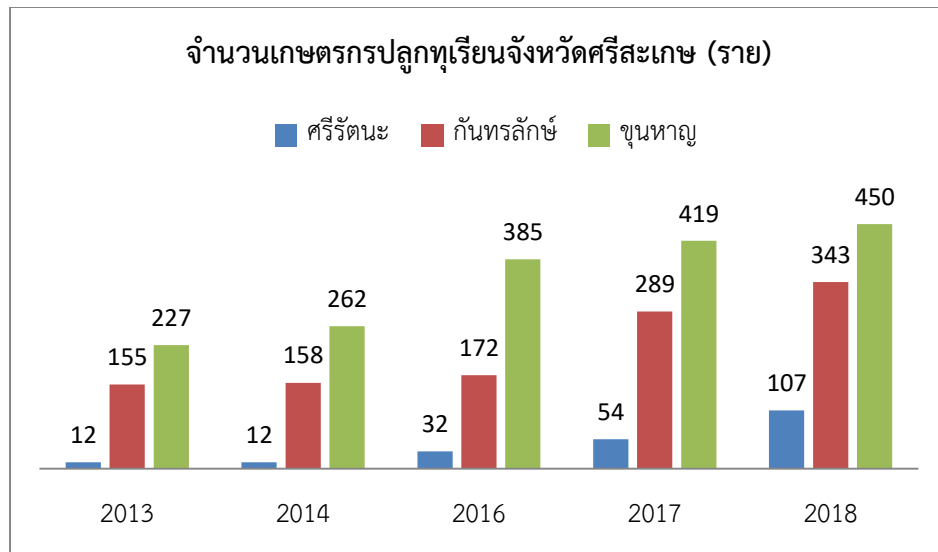

Table 2 Area of durian production farmer in 3 districts of Sisaket province in 2013-2018

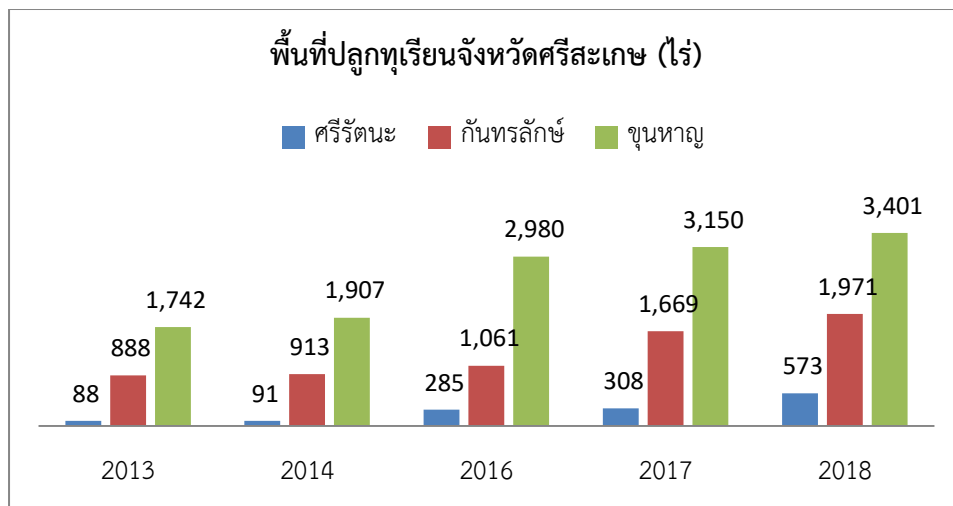

Figure 1 The recognition on the outbreak of pests and diseases of durian in 2011

Figure 2 Durian trees was infected by disease and pest

Figure 3 Technology transfer by Sisaket Horticultural Research Center and Chanthaburi Horticultural Research Center

Figure 4 Follow up and discuss activity on durian production

Figure 5 Workshop on technology to produce good quality durian

Figure 6 Study visit activity

Figure 7 Demonstrate orchards

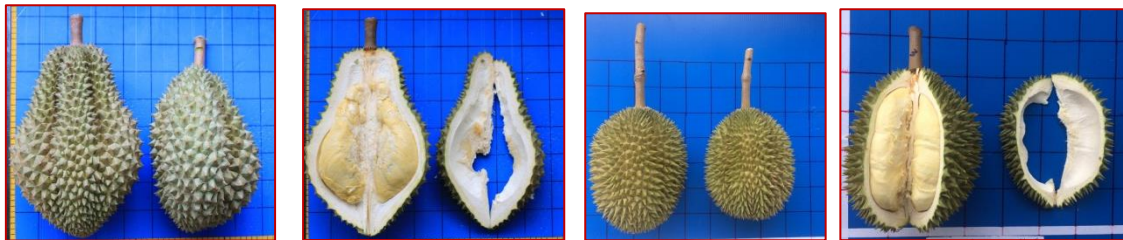

Figure 8 The developing identity of durian Sisaket

Figure 9 Online market in 2016

Figure 10 Packing house durian at SHRC in 2017

Figure 11 Online market in 2017

Figure 12 Traceability with QR-code label

Figure 13 Agrotourism (Lava durian orchards)

Figure 14 Online market in farmer site

Figure 15 Manual for farmer

Figure 16 Manual for register GI

Figure 17 Action plan

Figure 18 Poster about pests and diseases of durian